

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-649/23 – 1

Lieta C-649/23

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2023. gada 31. oktobris

Iesniedzējtiesa:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 6. decembris

Kasācijas sūdzības iesniedzēji, apelācijas sūdzības iesniedzēji un atbildētāji pirmajā instancē:

Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”

Fundația Națională pentru Știință și Artă

Atbildētāji kasācijas instancē, atbildētāji apelācijas tiesvedībā un prasītāji pirmajā instancē:

HK, kas ir TB mantinieks

VP

Atbildētāja kasācijas instancē un atbildētāja pirmajā instancē:

GR

[..]

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA I CIVILĂ

(AUGSTĀ KASĀCIJAS TIESA)

PIRMĀ CIVILLIETU PALĀTA)

Rīkojums

[..]

2022. gada 6. decembra atklātā tiesas sēde

[..]

Tiek lemts par prasību vērsties Eiropas Savienības Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko *Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”* (Literatūras vēstures un teorijas institūts “G. Călinescu”), kasācijas sūdzības iesniedzējs, apelācijas sūdzības iesniedzējs un atbildētājs pirmajā instancē, iesniedzis tiesvedībā [..] par kasācijas sūdzībām, ko *Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”* (Literatūras vēstures un teorijas institūts “G. Călinescu”) un *Fundația Națională pentru Știință și Artă* (Nacionālais zinātnes un mākslas fonds), atbildētāji pirmajā instancē un apelācijas sūdzības iesniedzēji (turpmāk tekstā – “atbildētāji”), iesnieguši par 2021. gada 7. aprīļa spriedumu civillietā [..], ko taisījusi *Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă* (Bukarestes apelācijas tiesa, Ceturtā Civillietu palāta, Rumānija).

[..]

[procesuālie aspekti]

ÎNALTA CURTE,

Šajā civillietā nozīmīgi ir:

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets

1. Savā prasībā *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija) [..] TB un VP kā profesora Dana Slușanska (*Dan Slușanschi*) mantinieki norādīja uz to, ka atbildētāji *Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”* un *Fundația Națională pentru Știință și Artă* ir pārkāpuši autortiesības uz darbu latīņu valodā – kritisko izdevumu – ar nosaukumu “*Demetrii principis Cantemirii. Incrementorum et decrementorum avlae othman(n)icae sive aliothman(n)icae historiae a prima gentis origine ad nostra vsqve tempora dedvctae libri tres*” (turpmāk tekstā – “*Istoria creșterilor și a descresșterilor Curții Othman[n]ice sau Aliothman[n]ice de la primul început al neamului, adusă până în vremurile noastre, în trei cărți*”) (“*Osmaņu vai aliosmaņu impērijas galma uzplaukuma un norieta vēsture no cilts pirmsākumiem līdz mūsdienām, trīs grāmatās*”) – atbilstoši profesora Dana Slușanska tulkojumam.

2. Līdz ar to prasītāji lūdza atlīdzināt nemateriālo kaitējumu un materiālos zaudējumus, kas radušies tāpēc, ka *Academia Română – Fundația Națională pentru Știință și Artă* (Rumānijas akadēmija – Nacionālais zinātnes un mākslas fonds) 2015. gadā publicēja darba “*Istoria māririi și decăderii Curții otomane*” (“*Osmaņu galma diženuma un norieta vēsture*”) latīņu-rumāņu divvalodu versiju,

iekļaujot tajā arī kritisku izdevumu (turpmāk tekstā – “Akadēmijas kritiskais izdevums”), kas esot šo izdevumu autora Dana Slușanska agrāka kritiskā izdevuma (turpmāk tekstā – “Slușanska kritiskais izdevums”) kopēšanas rezultāts.

3. [..]

4. [..]

[prasības pirmajā instancē aspekti, kas netiek aplūkoti kasācijas tiesvedībā]

Tribunalul un Curtea de Apel spriedumi

5. Ar 2017. gada 21. decembra spriedumu civillietā [..] *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija) konstatēja, ka atbildētāji ir pārkāpuši profesora Dana Slușanska nemantiskās tiesības tikt atzītam par kritiskā izdevuma autoru, kā arī mantiniekiem – prasītājiem pirmajā instancē – piederošās mantiskās autortiesības, jo bez prasītāju atļaujas ir izdots un izplatīts darbs “*Istoria mării și decăderii Curții otomane*”, kas iekļauj arī Slușanska kritisko izdevumu.

6. Rezultātā *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija) piesprieda atbildētājiem solidāri samaksāt prasītājiem nemateriālā kaitējuma un materiālo zaudējumu atlīdzību, kā arī izņemt [no apgrozības] Rumānijas teritorijā Akadēmijas kritisko izdevumu, kas īstenots bez tiesību uz “Slușanska kritisko izdevumu” īpašnieku piekrišanas un pat nepieminot Danu Slușansku autoru vidū.

7. Atbildētāji, proti, *Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”* un *Fundația Națională pentru Știință și Artă* iesniedza apelācijas sūdzību par [..] 2017. gada 21. decembra spriedumu.

8. Ar [..] 2021. gada 7. aprīļa spriedumu *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa, Rumānija) apmierināja apelācijas sūdzības un daļēji grozīja *Tribunalul* spriedumu, samazinot summu par nemateriālo kaitējumu, kas solidāri jāmaksā atbildētājiem *Fundația Națională pentru Știință și Artă* un *Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”*, bet saglabāja spēkā tiem piespriesto pienākumu atlīdzināt pirmajā instancē noteikto summu par materiālajiem zaudējumiem.

Fakti

9. Profesors Dans Slușanskis ir augstmaņa Dimitrija Kantemira (*Dimitrie Cantemir*) latīņu valodā sarakstītā darba kritiskā izdevuma ar nosaukumu, kas tulkots kā “*Istoria creșterilor și a descreșterilor Curții Othman[n]ice sau Aliothman[n]ice de la primul început al neamului, adusă până în vremurile noastre, în trei cărți*”, autors. Kritiskais izdevums pirmoreiz tika publicēts 2001. gadā izdevniecībā *Amarcord* Timișoarā, kam sekoja autora pārskatīts un labots otrais izdevums 2008. gadā, publicēts izdevniecībā *Paideia*, ar atkārtotām publikācijām 2010. un 2012. gadā.

10. Slušanska kritiskais izdevums bija balstīts uz latīņu valodas manuskripta bāzes, kas 1984. gadā tika atklāts Hārvarda Universitātē (kas ir 1901. gada manuskripta īpašniece). Pirmajā publikācijā tika izmantots Rumānijā 1999. gadā publicēts faksimils, un otrajā – īpašnieka nodotās fotogrāfiskās kopijas.

11. Dimitrija Kantemira darbs tika publicēts arī rumāņu valodā tā paša profesora tulkojumā, kur viņš ir atsaucies uz Slušanska kritiskajā izdevumā noformulēto [tehniskajā izpratnē pieņemto] latīņu tekstu, pārskatītā un izlabotā formā.

12. 2015. gadā atbildētājs *Fundația Națională pentru Știință și Artă* bija kurators darba “*Dimitrie Cantemir – Istoria mării și decăderii Curții Othomane*” latīņu-rumāņu divvalodu versijas izdošanai divos sējumos, kuros bija nopublicēts latīņu teksts kopā ar fonda-atbildētāja redaktoru kritiskajām piezīmēm.

13. *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa) un *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa) uzskatīja, ka 2001. gada Slušanska kritiskais izdevums ir pilnībā atveidots Akadēmijas kritiskajā izdevumā, nevis izmantots, pārņemot dažus citātus vai fragmentus. Ir izmantoti arī nepublicētie papildinājumi vai labojumi, ko profesors Slušanskis ir pievienojis savam izdevumam un ko plānoja izmantot nākotnē. Atsauces uz iepriekšējā izdevuma autoru ir iekļautas zemsvītras piezīmēs.

14. Saskaņā ar vienošanos, kas pēc profesora Dana Slušanska nāves tika 2013. gadā noslēgta ar atbildētāju *Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”*, prasītāji cedēja atbildētājam tiesības izmantot profesora veiktās dažādo Dimitrija Kantemira tekstu transkripcijas un tulkojumus – kuru vidū arī aplūkojamā – nolūkā sagatavot pilnīgu Dimitrija Kantemira darba izdevumu. Institūts atbildētājs no savas puses nodeva Dana Slušanska darbu fonda atbildētāja rīcībā.

15. Detaļa, ko šajā kontekstā var pieminēt, izriet no kāda Akadēmijas kritiskā izdevuma redaktora liecības: uzklausīts kā liecinieks, viņš tiesā liecināja, ka, ja viņš nebūtu strādājis ar darba autora izstrādāto versiju, ko [viņu] rīcībā bija nodevuši prasītāji, būtu bijusi jāveic ilga un darbietilpīga izpētes darbība.

16. Papildus faktiskajiem elementiem, ko ņēma vērā *Tribunalul București* un *Curtea de Apel București*, var pieminēt arī to faktu, pamatojoties uz lietas materiālos iekļautajiem datiem, ka konkrētais Dimitrija Kantemira darbs ir ticis publicēts *post mortem* neskaitāmās versijās jau no 18. gadsimta, no kurām pirmā versija bija angļu valodā. Ļoti iespējams, ka minētā versija bija balstīta uz manuskriptu latīņu valodā, taču runa nebija par pilnīgu tulkojumu, jo tajā bija daudz izlaidumu un grozījumu. Vēlāk versijas franču, itāļu, turku, rumāņu un citās valodās tika pārtulkotas no angļu valodas. Latīņu valodas teksts tika publicēts tikai 1999. gadā (ar faksimilu), un latīņu teksta pirmā kritiskā zinātniskā publikācija bija tieši 2001. gada Slušanska kritiskais izdevums.

***Curtea de Apel* formulētie juridiskie vērtējumi**

17. Rumāņu valodas skaidrojošajā vārdnīcā “kritiskais izdevums” ir definēts kā (antīka, klasiska utt.) teksta izdevums, kas noformulēts [tehniskajā izpratnē pieņemts], salīdzinot variantus, un kam pievienoti komentāri un nepieciešamais kritiskais aparāts.

18. Kritiskais izdevums ir atvasināts darbs saskaņā ar Rumānijas Autortiesību likuma Nr. 8/1996 16. pantu, un tam ir paredzēta minētajā tiesību aktā noteiktā aizsardzība.

19. Šāda veida darba īstenošana kā priekšnoteikumu paredz manuskripta bagātināšanu, papildinot izlaidumus, izvēloties atbilstošus terminus tur, kur tos nevar atšifrēt, darbību ar tekstu, lai garantētu jēgas saglabāšanu, paskaidrojumus par veiktajām izvēlēm.

20. Visas šīs darbības ar sākotnējo darbu ir radošas piepūles rezultāts, autoru intelektuālās darbības auglis.

21. Kritiskā izdevuma autors izvēlas no plaša terminu vai vārdkopu klāsta centienos pēc iespējas atveidot teksta jēgu un nodot sākotnējā darba vēstījumu. Tāpēc atbilstošā vārda vai vārdkopas izvēle ir tas, kas piešķir intelektuālajai praksei personīgā rakstura konotāciju, tostarp oriģinalitātes aspektā.

22. Kritiskā izdevuma autora izvēles ir radošas, jo papildus filoloģiskajai kompetencei un erudītai informācijai par autora biogrāfiju, konkrēto vēsturisko laikmetu un literāro periodu redaktors atstāj savas personības “zīmi” ar izvēlēm, kuras viņš veic tieši ar formu, kādā iecer nodot lasītājam teksta vēstījumu.

23. Kaut arī kritiskā izdevuma gadījumā nenotiek jau esoša darba pārveidošana, jo mērķis ir pēc iespējas precīzāk atveidot sākotnējo tekstu, kritiskās piezīmes ir arī radošas izvēles rezultāts, jo to autori veic savas izvēles tad, kad papildina izlaidumus vai kad aizstāj neatšifrētos terminus.

Kasācijas tiesvedība

24. Par *Curtea de Apel București* (Bukarestes apelācijas tiesa) taisīto 2021. gada 7. aprīļa [...] spriedumu kasācijas sūdzību *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa, Rumānija) iesniedza atbildētāji *Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”* un *Fundația Națională pentru Știință și Artă*.

25. Ar savām pārsūdzībām atbildētāji būtībā kritizēja apelācijas tiesas konstatējumu par kritiska izdevuma kā atvasināta darba statusu, pārmetot tiesai, ka tā nav piemērojusi kritērijus, kas izriet no Eiropas Savienības Tiesas judikatūras par aizsardzības ar autortiesībām izvērtēšanu.

26. Kasācijas sūdzības iesniedzēju ieskatā redaktora [rīcības] brīvības līmenis, ko pieļauj kritiskais izdevums, ir ārkārtīgi ierobežots vai pat neesošs, ja tas ir zinātniska rakstura izdevums, kas sarakstīts neierastā valodā, kā latīņu valoda, ar

precīziem sintakses noteikumiem un noteikumiem par vārdu kārtību teikumos vai teikumu secību frāzē.

27. Kritiskā izdevuma gadījumā tiek izslēgtas redaktora brīvās izvēles, jo viņa vienīgais mērķis ir izmantot savu profesionālo kompetenci to teksta variantu identificēšanai – punktos, kuros sākotnējā autora nodoms acīmredzami neizriet no izmantotajiem manuskriptiem – kas ir vistuvāk sākotnējā autora nodomam, un nekādi ne redaktora nodomam.

28. Fakts, ka ir iespējams izvēlēties no dažādām opcijām izmantoto vārdu vai formulējumu izvēlē, nenozīmē, ka autors būtu devis radošu, oriģinālu ieguldījumu tādā ziņā, ka nevar apgalvot, ka Dana Slușanska izstrādātais kritiskais izdevums atspoguļotu viņa personību.

29. Tiesvedības gaitā *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) apšaubīja atbildētāja *Institutul de Istorie și Teorie Literară "G. Călinescu"* lūgumu saskaņā ar LESD 267. pantu vērsties Eiropas Savienības Tiesā, lai interpretētu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā 2. panta a) punkta noteikumus.

***Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa), lai atrisinātu lietu, uzskata par nepieciešamu uzdot prejudiciālu jautājumu Eiropas Savienības Tiesai turpmāk izklāstīto apsvērumu dēļ.**

Atbilstošās tiesību normas

30. *Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā*

2. pants

Reproducēšanas tiesības

Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

a) autoriem – attiecībā uz viņu darbiem; [...].

31. *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Likums Nr. 8/1996 par autortiesībām un blakustiesībām) (versija, kas bija spēkā 2001. gadā)*

16. pants

Darba autoram ir ekskluzīvas mantiskās tiesības atļaut sava darba tulkošanu, publicēšanu sējumos, adaptēšanu, kā arī jebkuru citu sava darba pārveidošanu, ar kuras starpniecību tiek iegūts atvasināts darbs.

32. *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Likums Nr. 8/1996 par autortiesībām un blakustiesībām) (versija, kas bija spēkā 2015. gadā un ir spēkā pašlaik)*

23. pants

Atvasināta darbu īstenošana šā likuma izpratnē ir jau esoša darba tulkojums, publikācija sējumos, adaptācija, kā arī jebkura cita pārveidošana, ja tas veido intelektuālu jaunradi.

Apsvērumi, kas pamudināja kasācijas tiesu uzdot prejudiciālo jautājumu

33. Jautājums, ko *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) kā kasācijas instances tiesa uzdod Eiropas Savienības Tiesai, ir par kāda darba kritiskā izdevuma kvalificēšanu par “darbu”, ko savukārt aizsargā autortiesības Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkta izpratnē.

34. Kritiskā izdevuma gadījumā redaktora vēlamais rezultāts ir pēc iespējas pietuvināt oriģināldarbu formai, ko izstrādājis paša darba autors, proti, noformulēt [tehniskajā izpratnē pieņemt] oriģināldarba tekstu pilnīgā un saprotamā formā.

35. Šajā nolūkā redaktors iepazīstas ar manuskriptu, var izdarīt tajā labojumus vai papildinājumus, lai garantētu jēgas saglabāšanu, ar komentāriem un paskaidrojumiem par atbilstošo terminu izvēli. Attiecīgais kritiskais aparāts kā priekšnoteikumu paredz intelektuālu piepūli, kas atspoguļo bieži vien ārkārtīgi darbietilpīgu un ilgu izpētes darbību.

36. Nevienā gadījumā redaktora darbs nevar tikt pielīdzināts manuskripta faksimila kopijai vai transkripcijai.

37. Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā ir svarīgi elementi par “darba” jēdzienu, kas aplūkots Direktīvas 2001/29 2. panta a) punktā (ciktāl tas attiecas uz autoru ekskluzīvajām tiesībām atļaut vai aizliegt savu darbu reproducēšanu), kā arī citos tās pašas direktīvas noteikumos (kas attiecas uz autoru ekskluzīvajām tiesībām pār izziņošanu sabiedrībai un publisku izplatīšanu, bet arī attiecībā uz izņēmumiem un ierobežojumiem, kas var tikt noteikti šādām ekskluzīvām tiesībām).

38. Jēdziens “darbs” ir autonomas Savienības tiesību jēdziens, kas valstu tiesām ir jāinterpretē un jāpiemēro vienveidīgi [spriedums, 2019. gada 12. septembris, *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 29. punkts un tajā minētā judikatūra].

39. ES Tiesas ieskatā, konkrētais jēdziens kā priekšnoteikumu paredz divu kumulatīvu elementu iestāšanos un, ja tie iestājas, runa ir par “darbu”, uz kuru

tāpēc ir attiecināma autortiesību aizsardzība [spriedums *Cofemel*, 35. punkts un tajā minētā judikatūra].

40. Pirmkārt, ir jāpastāv oriģinālam objektam tajā ziņā, ka ir gan nepieciešami, gan pietiekami, ka tas atspoguļo tā autora personību un izpaužas kā šī autora veiktas brīvas un radošas izvēles. Tiktāl, ciktāl objekta izveidi nosaka tehniski apsvērumi, noteikumi vai citi ierobežojumi, kas neatstāj vietu radošās brīvības īstenošanai, šis objekts nevar tikt atzīts par tādu, kam piemīt oriģinalitāte, kura ir nepieciešama, lai tas būtu uzskatāms par darbu [spriedums *Cofemel*, 29.-31. punkts].

41. Otrkārt, par darbu var tikt kvalificēti tikai elementi, kas ir šādas intelektuālas jaunrades izpausme, jo jēdziens “darbs” noteikti prasa tāda objekta pastāvēšanu, kas ir pietiekami precīzi un objektīvi identificējams [spriedums *Cofemel*, 29. un 32. punkts].

42. Vienlaikus par “darba” izmantošanu (arī reproducējot) var runāt arī tad, kad trešā persona bez autortiesību īpašnieka atļaujas izmanto darba daļas, ar nosacījumu, ka pārņemtie elementi paši par sevi ir autora intelektuālās jaunrades izpausme [spriedums, 2009. gada 16. jūlijs, *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, 48. un 49. punkts].

43. *Šis Tiesai uzdotais jautājums apšaubā abus ar autortiesībām aizsargājama darba kvalificēšanas kritērijus, proti, oriģināla objekta esamību un identificējama objekta esamību.*

44. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamības viedokļa ir lietderīgi precizēt, ka nav šaubu par to, ka Tiesa pastāvīgajā judikatūrā ir apliecinājusi, ka tieši valsts tiesai ir jākonstatē, vai kāda noteikta intelektuālā jaunrade, kā šajā strīdā aplūkojamā, var tikt kvalificēta par “darbu” Direktīvas 2001/29 2. panta a) punkta (vai, attiecīgā gadījumā, kādas citas Eiropas Savienības tiesību normas) izpratnē un tāpēc var tikt aizsargāta ar autortiesībām.

45. Tomēr nav apstrīdams, ka Tiesa ir analizējusi konkrēto veidu, kādā abi kritēriji darbojas dažādu jaunražu gadījumos, un ir norādījusi elementus, kas valsts tiesai ir jāizvērtē, lai konstatētu, vai var tikt atzīta aizsardzība ar autortiesībām.

46. Piemēram, datubāzes gadījumā brīvās un radošās izvēles – no kurām ir atkarīga oriģinalitāte – nozīmē datu atlasīšanu un izkārtojumu, ar kuru datubāzes autors piešķir tai savu struktūru, un šie jēdzieni neattiecas uz šajā datubāzē ietvertu datu izveidi, izņemot gadījumus, kad datubāzes izveidi nosaka tehniski apsvērumi, noteikumi vai ierobežojumi, kas neļauj brīvi radoši izpausties [spriedums, 2012. gada 1. marts, *Football Dataco* u.c., C-604/10, EU:C:2012:115, 32., 38. un 39. punkts].

47. Pēc analogijas, portreta fotogrāfijas autors var savas brīvās un radošās izvēles veikt vairākos veidos un dažādos fotogrāfijas izveides brīžos, tādējādi viņš var radītajam darbam piešķirt “personisku raksturu”, un Tiesa ir konkrēti norādījusi

autora izpausmes iespējas, tādējādi [rīcības] brīvība, kura ir autoram, lai īstenotu savas radošās iespējas, ne obligāti ir samazināta vai pat neesoša [spriedums, 2011. gada 1. decembris, *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 90.-94. punkts].

48. Par literāru darbu (rakstu avīzē) Tiesa ir nospriedusi, ka vārdi paši par sevi nav aizsargājami elementi, bet tikai šo vārdu izvēle, novietojums un savienojums ļauj autoram oriģinālā veidā izpaust viņa radošo garu un sasniegt rezultātu, kas ir intelektuālā jaunrade [spriedums *Infopaq International*, 44. un 45. punkts].

49. Arī informatīva rakstura oficiālu ziņojumu gadījumā nav automātiski izslēgta oriģinalitātes esamība, kas var izrietēt no vārdu izvēles, novietojuma un savienojuma. ES Tiesa tomēr ir precizējusi, ka jebkāda oriģinalitāte tiek izslēgta gadījumos ar tīri informatīviem dokumentiem, kuru saturu būtībā nosaka tajos ietvertā informācija un kuriem tāpēc ir raksturīga tikai to tehniskā funkcija. Tāpat arī intelektuālajām pūlēm, kā arī zinātnībai, kas veltīta minēto ziņojumu radīšanai, pašām par sevi nav nozīmes kvalificēšanas par “darbu” nolūkā [spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Funke Medien NRW*, C-469/17, EU:C:2019:623, 23. un 24. punkts].

50. Var atgādināt arī Tiesas formulēto vērtējumu, atbilstoši kuram pārtikas produkta garša pati par sevi nav aizsargājama ar autortiesībām, pamatojoties uz otro vērtēšanas kritēriju, proti, pietiekami precīzi un objektīvi identificējama objekta esamību [spriedums, 2018. gada 13. novembris, *Levola Hengelo*, C-310/17, EU:C:2018:899].

51. Attiecīgi, valsts tiesu, kura izvērtē, vai kāda noteikta jaunrade var veidot “darbu” saskaņā ar autortiesībām, virza Tiesas norādītie vērtēšanas elementi, piemērojot vienu vai abus no nepārprotami norādītajiem kritērijiem, proti, oriģināla objekta esamību un identificējama objekta esamību.

52. Šādu skaidru norāžu Tiesas judikatūrā nav konkrēti attiecībā uz darba kritisko izdevumu, un tas ir apstākļi, kas minētās iesniedzējtiesas ieskatā attaisno Tiesas interpretāciju saskaņā ar LESD 267. pantu, jo runa nav par “*acte clarifié*” kāda agrāka prejudiciāla nolēmuma gaismā (spriedums, 1963. gada 27. marts, *Da Costa en Schaake NV u.c./Administratie der Belastingen*, apvienotās lietas no 28/62 līdz 30/62, EU:C:1963:6).

53. Šaubas par direktīvas interpretāciju, kuru dēļ tapa šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) ieskatā pamatojas, pirmkārt, uz redaktora “brīvu un radošu izvēļu” faktisku esamību, *noformulējot [tehniskajā izpratnē pieņemot] jau agrāk pastāvējuša teksta saturu* saprotamā formā un pēc iespējas tuvāk sākotnējā autora nodomam, ievērojot viņa stilu un lingvistisko izpausmi, pievienojot tekstam kritiskas piezīmes, komentārus un paskaidrojumus par iespējamiem labojumiem, vārdu aizstājumiem vai piebīdēm, kas nepieciešamas manuskripta teksta labākai saprotamībai.

54. Ir jānosaka, vai, no vienas puses, konkrētu vārdu, proti, teksta varianta izvēle un, no otras puses, kritiskais aparāts un komentāri vai paskaidrojumi uzsver redaktora radošumu un personisku raksturu, vai [tomēr] tikai viņa profesionālās spējas un neapstrīdamu intelektuālo piepūli (kas tomēr Tiesas ieskatā nav pietiekami, lai veidotu ar autortiesībām aizsargājamu oriģināldarbu).

55. Otrkārt, minētās iesniedzējtiesas ieskatā nevar droši izslēgt iespējamību, ka nav izpildīts otrais kritērijs, proti, ka jāpastāv precīzi un objektīvi identificējamam objektam.

56. Tātad ir jānosaka, vai kritisko izdevumu var uzskatīt par jaunradi, kas atšķiras no oriģināldarba, vai tomēr to var sajaukt ar oriģināldarbu, jo minētais kritiskais izdevums ir tikai viena no oriģināldarba versijām, ņemot vērā, ka izdevuma mērķis, kā jau uzsvērts, ir noformulēt [tehniskajā izpratnē pieņemt] jau agrāk esoša darba tekstu.

57. Protams, pēdējā minētajā gadījumā var runāt arī par daļēju apjukumu, jo redaktora pienesums ir jūtams, redzams arī tekstam pievienotajās kritiskajās piezīmēs, komentāros un paskaidrojumos.

58. Iespējams konstatējums, atbilstoši kuram tikai [iepriekšējā punktā] minētajām kritiskajām piezīmēm, komentāriem un paskaidrojumiem ir precīzi un objektīvi identificējams objekts, jo tieši pār oriģināldarbu redaktoram nevar tikt atzītas nekādas tiesības, varētu vadināt noteikt ar autortiesībām aizsargājama darba raksturu tikai attiecībā uz tām daļām, kuru objekts ir identificējams atbilstoši darba vērtēšanas otrajam kritērijam.

59. Ir arī jāprecizē, ka iepriekš minētie aspekti ir nozīmīgi izskatīšanā esošās lietas atrisināšanai, ievērojot, ka iesniedzējtiesai ir jānosaka no kritiskā izdevuma atvasinātā darba raksturs saskaņā ar Likuma Nr. 8/1996 16. pantu (2001. gada versijā – atbilst 23. pantam pašlaik spēkā esošajā likuma versijā).

60. Turklāt saskaņā ar Bernes konvencijas [par literatūras un mākslas darbu aizsardzību] 2. panta 3. punktu “tulkojumi un apdares, muzikāli aranžējumi un citi literatūras vai mākslas darbu pārveidojumi tiek aizsargāti tāpat kā oriģināldarbi, neaizskarot oriģināldarba autora tiesības”.

61. Oriģināldarbs, par ko tiek spriests tiesvedībā iesniedzējtiesā, bez šaubām ir “literārs darbs” Bernes konvencijas izpratnē, kas tās 2. panta 1. punktā minētajā definīcijā ietver zinātniska rakstura darbus.

62. Atvasinātajam darbam kā literatūras vai mākslas darba “pārveidojumam” savukārt ir jābūt oriģināldarbam, kura atzīšana no valsts tiesas puses attaisno šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, arī lai noskaidrotu – ievērojot no Tiesas judikatūras izrietošo otro “darba” rakstura vērtēšanas kritēriju – vai kāda darba kritisko izdevumu var uzskatīt par literatūras vai mākslas darba “pārveidojumu”, kam ir precīzi un objektīvi identificējams objekts.

63. No Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai gan Savienība nav Bernes konvencijas līgumslēdzēja puse, tomēr tai saskaņā ar *WIPO* līguma par autortiesībām, kurā tā ir līgumslēdzēja puse un kurš ir Direktīvas 2001/29 īstenošanas mērķis, 1. panta 4. punktu ir pienākums ievērot Bernes konvencijas 1.-21. pantu [spriedums, 2018. gada 13. novembris, *Levola Hengelo*, C-310/17, EU:C:2018:899, 38. punkts un tajā minētā judikatūra].

64. Ievērojot izklāstītos apsvērumus, *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Augstā kasācijas tiesa) uzskatīja par nepieciešamu vērsties Tiesā ar lūgumu interpretēt Direktīvas 2001/29/EK 2. panta a) punktu attiecībā uz kritiska izdevuma “darba” raksturu, uzskatot, ka tas, kā pareizi piemērot Eiropas Savienības tiesības, nav tik acīmredzams, ka nevar būt nekādu pamatotu šaubu (saskaņā ar spriedumu, 1982. gada 6. oktobris, *CILFIT/Ministero della Sanità*, 283/81, EU:C:1982:335).

ŠO IEMESLU DĒĻ,

LIKUMA VĀRDĀ

NOLEMJ:

apmierināt kasācijas sūdzības iesniedzēja, apelācijas sūdzības iesniedzēja un atbildētāja pirmajā instancē *Institutul de Istorie și Teorie Literară “G. Călinescu”* prasību iesniegt Eiropas Savienības Tiesai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Saskaņā ar LESD 267. pantu uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

“Vai Direktīvas 2001/29/EK 2. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kāda darba kritisks izdevums, kura mērķis ir, iepazīstoties ar manuskriptu, noformulēt oriģināldarba tekstu un pievienot tam komentārus un nepieciešamās kritiskās piezīmes, var tikt uzskatīts par darbu, kas aizsargāts ar autortiesībām?”

[..]

[procedūra, paraksti]